

Historium

Pentru Natalie și Otto — R.W.
Pentru fratele Jo — J.N.

First published in the UK in 2015 by Big Picture Press,
part of the Bonnier Publishing Group,
The Plaza, 535 King's Road, London, SW10 0SZ
www.bigpicturepress.net
www.bonnierpublishing.com

Illustration copyright © 2015 by Richard Wilkinson
Text copyright © 2015 by The Templar Company Limited

All rights reserved

Designed by Winsome d'Abreu
Edited by Katie Haworth

Printed in China

Această carte s-a tipărit cu caractere Gill Sans și Mrs Green.
Ilustrațiile au fost realizate în peniță și cerneală și colorate digital.

Text de Jo Nelson
Capitolul „Roma” a fost scris de Katie Haworth

Traducere din engleză de Marieva Ionescu
Redactor: Cătălin Strat

© Humanitas, 2016, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Nelson, Jo
Historium / il. de Richard Wilkinson; text de Jo Nelson; trad. din engleză
de Marieva Ionescu. – București: Humanitas, 2016
ISBN 978-973-50-5133-4
I. Wilkinson, Richard (il.)
II. Ionescu, Marieva (trad.)
087.5:94(100)

Editura Humanitas
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021 408 83 50, fax 021 408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0372 743 382, 0723 684 194

Bun venit
la
muzeu

INTRARE

Historium

Ilustrații de RICHARD WILKINSON

Text de JO NELSON

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Prefață

**Oamenii sunt ființe incredibil de creative.
De mai bine de un milion de ani, construiesc,
fabrică și inovează - nu doar unelte, ci și
obiecte complexe și opere de artă rafinate.**

La o primă privire, scopul și semnificația unui artefact pot părea neclare, dar dacă-l explorăm în contextul lui devine o fereastră spre locuri și vremuri îndepărtate. Nimic ieșit din comun la niște linii scrijelite pe o bucată de ocru, până când află că sunt vechi de 70 000 de ani și că reprezintă primul model decorativ făcut de mâna omenească. O mică figurină de lut pare un obiect obișnuit. Nu și dacă ne-o închipuim alături de mii de figurine tot astfel modelate, menite să păzească o uriașă movilă în care este înmormântat un împărat japonez.

Cunoscând și analizând obiectele în contextul lor, putem să facem legături între civilizații și să recunoaștem teme generale specifice diverselor societăți omenești. O tablă de joc mesopotamiană și o figurină înfățișând niște brutari din Egiptul antic par să n-aibă prea multe în comun, dar apoi descoperi că amândouă obiectele au fost alese să-i însoțească pe cei morți în viața de apoi.

Scriind despre obiectele din *Historium*, am vizitat deopotrivă lumea antică și culturi care sunt încă vii. M-am ospătat la banchetele celților, m-am luptat cu perșii, am făcut negoț cu regii africani, am admirat picturile pe stâncă ale aborigenilor, am construit temple mărețe și am participat la tot felul de ritualuri străvechi. Iar acum vă invit și pe voi să faceți la fel.

Jo Nelson
Autoarea cărții *Historium*

1

Introducere

Bun venit în Historium
Ce este arheologia?
Cronologia obiectelor din Historium

7

Galeria 1

Africa

Sudul Africii
Africa de vest
Egiptul antic

23

Galeria 2

America

Olmecii
Civilizația mayașă
Aztecii
Cultura Hopewell
Indienii pueblo

37

Galeria 3

Asia

India antică
China antică
Japonia antică
Coreea antică

51

Galeria 4

Europa

Celții
Grecia antică
Roma antică
Vikingii

67

Galeria 5

Orientul Mijlociu

Mesopotamia
Levantul antic
Persia antică
Islamul timpuriu

81

Galeria 6

Oceania

Australienii indigeni
Melanezia
Polinezia
Populațiile māori

93

Biblioteca

Indici; Autori;
Creditele imaginilor

HISTORIUM

Introducere

Bun venit *în* Historium

Curatorii muzeului *Historium* au chibzuit mult asupra exponatelor. Chiar și un obiect mic poate oferi o imagine captivantă a unui mod de viață din *Antichitate*, dar ar fi nevoie de un muzeu neînchipuit de mare pentru a înfățișa toată bogăția și varietatea culturilor din trecut.

În *Historium* se regăsesc, prin obiectele lor, doar o parte dintre civilizațiile lumii, dar sperăm că vă vom inspira să explorați și altele.

Sunt expuse obiecte rituale sau de cult, obiecte funerare, podoabe, măști de teatru, instrumente de scris, unelte și obiecte utile în viața de zi cu zi, arme și însemne ale puterii.

Vizitând muzeul, veți putea compara diversele civilizații. Probabil că veți observa asemănări; dar veți găsi și diferențe. Unele denumiri și teme vor apărea iar și iar, dezvăluind legături surprinzătoare. Nu veți face o simplă expediție în jurul lumii, ci și o călătorie în timp, din vremea topoarelor de mână făurite din piatră în urmă cu un milion de ani, în Africa, până la ceramica lucrată în secolul al X-lea de indienii pueblo din America, conform unei tradiții vii chiar și-n zilele noastre. Acestea fiind spuse, dați pagina, întoarceți-vă-n timp – și să-nceapă călătoria!

Ce este arheologia?

Arheologia este cercetarea trecutului cu ajutorul urmelor lăsate de diversele civilizații. Studiază obiectele făurite de om, de la cele mai vechi unelte din piatră și de la ruinele vechilor așezări până la fragmentele de scrieri și obiectele funerare.

Pentru a înțelege importanța vestigiilor arheologice, acestea trebuie plasate în context în urma unei cercetări atente. Arheologii iau multe mostre din situri, pentru a le studia în amănunt. Prin tehnica datării cu carbon se poate determina cu aproximație vechimea oricărui material organic, în timp ce urmele de polen pot evidenția tipul de vegetație din perioada respectivă. Obiectele din aceeași categorie, de exemplu obiectele de ceramică, sunt comparate și clasificate pentru a se stabili o cronologie utilă.

Arheologii de astăzi sunt foarte meticuloși în munca lor de cercetare, dar în trecut lucrurile stăteau altfel. Primele săpături erau mai degrabă o vânatoare de comori îngropate în pământ decât încercări de înțelegere a trecutului. Obiectele erau luate și vândute pentru valoarea lor materială, nu pentru importanța culturală. Oamenii de știință au început să aprecieze semnificația istorică a artefactelor antice abia în secolele al XVIII-lea și al XIX-lea, dar chiar și atunci multe dintre comori erau transportate departe de locul de origine pentru a fi expuse în muzeele lumii. În prezent se discută mult despre locul unde-ar trebui să stea de drept obiectele din colecțiile muzeelor. Unele culturi străvechi sunt încă vii, iar oamenii care aparțin acestor culturi au încercat întotdeauna să recupereze obiectele sacre și de importanță culturală.

Arheologia modernă folosește metode științifice în analiza obiectelor, iar noile tehnologii – de la imaginile obținute la microscopul electronic până la imaginile prin satelit – au dat acestei discipline o acuratețe mai mare ca niciodată, fiecare nouă descoperire îmbogățind astfel înțelegerea trecutului. Pe măsură ce veți explora obiectele din *Historium*, gândiți-vă puțin la urmele pe care le va lăsa comunitatea din care faceți parte: cum vor fi interpretate telefonul mobil sau obiectele din casa voastră – da, chiar și periuța de dinți – peste câteva mii de ani?

CRONOLOGIA OBIECTELOR DIN HISTORIUM

2000 1900 1800 1700 1600 1500 1400 1300 1200 1100 1000 900 800 700

Africa

Sudul Africii
Topor de mână din
epoca pietrei
700 000–1 000 000
de ani vechime
PAG. 8–9

Sudul Africii
Bucată de ocră din peștera Blombos
circa 70 000 de ani vechime
PAG. 8–9

Egiptul antic
Basorelief din
mormântul lui
Djehutyhotep
circa 1850 î.H.R.
PAG. 20

Egiptul antic
Bustul reginei Nefertiti
circa 1340 î.H.R.
PAG. 18–19

Egiptul antic
Amuletă în formă
de cap de berbec
712–664 î.H.R.
PAG. 16–17

America

Olmecii
Cap de colos
1200–900 î.H.R.
PAG. 24–25

Olmecii
Figurină
reprezentând
o femeie așezată
900–500 î.H.R.
PAG. 24–25

Asia

China antică
Castron de ceramică
3200–2700 î.H.R.
PAG. 44

India antică
Dansatoare din
Valea Indului
circa 2500 î.H.R.
PAG. 40

China antică
Cazan pătrat
1300–1046 î.H.R.
PAG. 44

Europa

Grecia antică
Dinos
(vas pentru amestecat)
sec. al VII-lea î.H.R.
PAG. 55

Orientul Mijlociu

Levantul antic
Sceptru din aramă
4500–3500 î.H.R.
PAG. 74–75

Mesopotamia
Statuetă din Ur
în formă de capră
2600–2400 î.H.R.
PAG. 68–69

Mesopotamia
Tăblița Potopului
sec. al VII-lea î.H.R.
PAG. 72–73

Oceania

Melanezia
Ceramică Lapita
1000 î.H.R.
PAG. 84–85

2000 1900 1800 1700 1600 1500 1400 1300 1200 1100 1000 900 800 700

600 500 400 300 200 100 0 100 200 300 400 500 600 700 800 900 1000 1100 1200 1300 1400 1500 1600 1700 1800 1900 2000

Africa de vest

Figurină de teracotă Nok
sec. al VI-lea î.HR.–
sec. al VI-lea D.HR.
PAG. 14

Sudul Africii

Cap Lydenburg
circa 500 D.HR.
PAG. 10–11

Sudul Africii

Rinocerul din
Mapungubwe
1220–1290 D.HR.
PAG. 10

Africa de vest

Mască de fildeș
din Benin
sec. al XVI-lea D.HR.
PAG. 15

Cultura Hopewell

Mână de mica
100 î.HR.–400 D.HR.
PAG. 32–33

Civilizația mayașă

Mască funerară din
mozaic de jad
683 D.HR.
PAG. 26–27

Aztecii

Mozaic în formă de șarpe cu două capete
sec. al XV-lea sau al XVI-lea D.HR. PAG. 30–31

Indienii pueblo

Vas cilindric
900–1130 D.HR.
PAG. 34–35

China antică

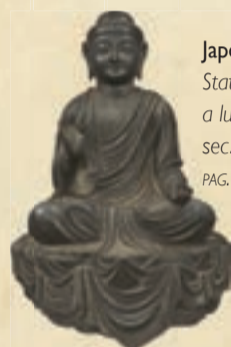
Cataramă de aur
sec. al II-lea î.HR.
PAG. 42–43

China antică

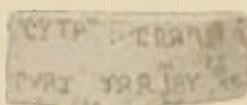
Monedă-cuțit
de bronz
7 D.HR.
PAG. 45

Coreea antică

Coroană de aur
sec. al V-lea D.HR.
PAG. 48–49

Japonia antică

Statuie de bronz
a lui Buddha
sec. al VIII-lea D.HR.
PAG. 46–47

India antică

Stâlpul lui Ashoka
circa 238 î.HR.
PAG. 41

Grecia antică

Statuetă de bronz a unei atlete
circa 520–500 î.HR.
PAG. 54–55

Celții

Marele torques
75 î.HR.
PAG. 52–53

Roma antică

Vasul Portland
circa 5–25 D.HR.
PAG. 62

Roma antică

Monedă cu efigia
împăratului Constantin
sec. al IV-lea D.HR.
PAG. 60–61

Celții

Evangheliile din Lindisfarne
circa 700 D.HR.
PAG. 52–53

Vikingii

Piese de șah de pe insula Lewis
1150–1200 D.HR.
PAG. 64–65

Persia antică

Friza arcașilor
circa 510 î.HR.
PAG. 76–77

Levantul antic

Pergamentul Marelui Isaia
circa 125 î.HR.
PAG. 74–75

Islamul timpuriu

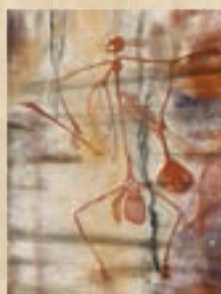
Fragment de tapiserie
mijlocul sec. al VIII-lea D.HR.
PAG. 78–79

Islamul timpuriu

Castron de ceramică
sfârșitul sec. al X-lea–
sec. al XI-lea D.HR.
PAG. 78–79

Australianii aborigeni

Pictură pe stâncă
500–1500 D.HR.
PAG. 82–83

Polinezia

Hoa Hakananai'a
din Insula Paștelui
circa 1000 D.HR.
PAG. 86–87

Polinezia

Cap de zeu-baston din Rarotonga
sec. al XVIII-lea–al XIX-lea D.HR.
PAG. 88–89

Polinezia

Hei tiki din Noua
Zeelandă
1600–1850 D.HR.
PAG. 90–91

600 500 400 300 200 100 0 100 200 300 400 500 600 700 800 900 1000 1100 1200 1300 1400 1500 1600 1700 1800 1900 2000